

VALTIONEUVOSTON ASETUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖSTÄ

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Maa- ja metsätalousministeriöstä annettua valtioneuvoston asetusta (1267/2014) muutettaisiin, sillä maa- ja metsätalousministeriön organisaatio uudistuu 1 päivästä tammikuuta 2026 lukien.

Muutoksen taustalla vaikuttaa ministeriön strategian uusiminen syksyllä 2024. Organisaatiouudistuksella pyritään ministeriön johtamisen edellytysten, resurssien joustavan ja tarkoituksenmukaisen käytön sekä toiminnallisen tuloksellisuuden parantamiseen. Tavoitteena on muodostaa toiminnallisesti selkeät kokonaisuudet myös henkilöstön ja sidosryhmien näkökulmasta.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännön mukaisesti maatalous, maaseudun kehittäminen, metsätalous, kala-, riista- ja porotalous, elintarvikkeet, maatalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja laatu, eläinten terveys ja hyvinvointi sekä kasvinterveys, maanmittaus, paikkatietojen yhteiskäyttö ja kiinteistöjä koskevat kirjaamisasiat sekä vesitalous. Ministeriön toimialan osa-alueiden vahvana yhteisenä nimittäjänä on elinkeinotoiminta, mitä organisaation rakenteen halutaan jatkossa ilmentävän ja tukevan. Myös huoltovarmuuden ja varautumisen sekä EU- ja kansainvälisen vaikuttamisen tarpeen kasvanut merkitys on otettu organisaatorakenteen valmistelussa huomioon.

Ministeriön nykyisessä organisaatiossa substanssiosastot ovat hyvin eri kokoisia. Erityisesti ruokaosasto on suuren kokonsa vuoksi haasteellinen johdettava. Substanssiosastot ehdotetaan jaettavaksi nykyisten kahden osaston sijasta kolmeen osastoon. Uudet osastot ovat ruoka- ja tutkimusosasto sekä maa- ja kalatalouselinkeino-osasto. Luonnonvaraosasto säilyy ministeriön organisaatiossa muutoin entisen kaltaisena, mutta osastolla sijainnut elinkeinokalatalousyksikkö siirtyy osaksi uutta maa- ja kalatalouselinkeino-osastoa.

Ministeriön toimialat organisatorisina yksiköinä lakkautetaan ja ministeriön rakenteessa olisi jatkossa kolme osastoa sekä viisi suoraan kansliapäällikön alaisuudessa toimivaa osastojen ulkopuolista yksikköä.

Uudistuksella tavoitellaan entistä tasakokoisempien osastojen perustamista ja tätä kautta parempien edellytysten luomista osastojen johtamiselle sekä asioiden ministeriötason koordinoinnille ja yhteensovittamiselle.

Yksiköiden siirtämisellä toimialoilta ja osastoilta suoraan kansliapäällikön alaisuuteen tavoitellaan matalampaa organisaatiota ja välitöntä yhteistyötä yksiköiden ja kansliapäällikön välillä.

Erityisesti taloushallinto ja suunnittelutoiminnot on nähty tärkeäksi koota suoraan kansliapäällikön alaisuuteen. Nykyiset osastojen suunnitteluyksiköt siirtyvät

uudistuksessa osaksi ministeriön uutta osastojen ulkopuolista ohjaus-, talous- ja suunnitteluyksikköä.

Kansliapäällikön välittömään alaisuuteen on suunniteltu sijoitettavaksi myös koko ministeriön toimintoja läpileikkaavat EU- ja kansainvälisiä asioita koskevat toiminnot, jotka nykyisin ovat sijoitettuna ruokaosaston yhteyteen. Myös valtioneuvoston strategia- ja ennakointityöhön liittyvät asiat ja sisäinen tarkastus on suunniteltu sijoitettavaksi kansliapäällikön välittömään alaisuuteen.

Osastojen ulkopuolelle sijoitetaan uudistuksessa myös henkilöstö-, tieto- ja yleishallintoyksikkö, joka koostuu entisen hallinto- ja kehittämistoimialan henkilöstö- ja hallintoyksiköstä sekä tieto- ja tutkimustoimialalla olleesta tietohallintoyksiköstä. Hallinto- ja kehittämistoimialan osana toiminut viestintäyksikkö on sekä jatkossa itsenäinen yksikkö suoraan kansliapäällikön alaisuudessa.

Ministeriön nykyiset ruoka- ja luonnonvaraosastojen oikeudelliset yksiköt yhdistetään muutoksessa yhdeksi koko ministeriön oikeudelliseksi yksiköksi, joka toimii osastojaon ulkopuolella. Säädösvalmistelun keskittämällä ja sijoittamisella kansliapäällikön suoraan alaisuuteen pyritään siihen, että lainvalmisteluresurset voitaisiin joustavammin ja tarkoituksenmukaisemmin kohdentaa kulloisenkin tarpeen mukaan.

Nykyisten toimialojen substanssitehtävien osalta maanmittaus- ja tutkimustoiminnot on parhaiden synergiaetujen saavuttamiseksi tarkoitus rakenteellisesti yhdistää osaksi substanssiosastojen kokonaisuutta. Ne siirretään jatkossa omaksi yksikökseen, osaksi tulevaa ruoka- ja tutkimusosastoa.

Nykyisten toimialojen toiminnot kootaan jatkossa edellä esitetyllä tavalla tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin kansliapäällikön alaisuuteen osastojen ulkopuolisina yksiköinä sekä osana tulevia osastoja. Näiden yksiköiden sisään kootaan tarvittaessa tarkemmin rajattuihin asiakokonaisuuksiin erikoistuneita ryhmiä toiminnan selkeyttämiseksi.

Muutos pyritään toteuttamaan mahdollisimman kustannusneutraalisti.

Muutoksella ei ole vaikutusta ministeriön tehtäviin, joten valtioneuvoston asetusta maa- ja metsätalousministeriöstä muutetaan ainoastaan ministeriön sisäisen toiminnan järjestämistä koskevilta osiltaan.

Asetukseen aiemmin tehtyjen useiden muutosten myötä asetuskokonaisuudesta on tullut vaikeaselkoinen. Nykyinen maa- ja metsätalousministeriöstä annettu valtioneuvoston asetus (1267/2014) ehdotetaan siksi kumottavaksi ja korvattavaksi uudella valtioneuvoston asetuksella maa- ja metsätalousministeriöstä.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

- 3 § *Ministeriön organisaatio.* Ministeriön organisaatiota koskevaa asetuksen 3 §:ää muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin maininta nykyisestä ruokaosastosta sekä lisättäisiin maininnat uusista ruoka- ja tutkimus ja maa- ja kalatalouselinkeino-osastoista. Lisäksi ministeriön kansliapäällikön välittömässä alaisuudessa osastojaon

ulkopuolella toimisivat säännöksen mukaan EU- koordinaation ja kansainvälisten asioiden yksikkö, henkilöstö-, tieto- ja yleishallintoyksikkö, ohjaus-, talous- ja suunnitteluyksikkö, oikeudellinen yksikkö sekä viestintäyksikkö, joista käytettäisiin säännöksessä termiä ”osastojen ulkopuolinen yksikkö.”

4 § *Työjärjestys.* Ministeriön työjärjestystä koskevan, asetuksen 4 §:n 1 momenttiin lisättäisiin maininta uusista organisatorisina yksiköinä aloittavista osastojen ulkopuolisista yksiköistä. Osastojen ulkopuolisten yksiköiden tehtävistä ja niiden toiminnan järjestämisestä säädettäisiin vastaavalla tavalla kuin osastojen osalta, ministeriön työjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että osastojen ulkopuolisilla yksiköillä, kuten osastoillakin voisi olla oma hallinnollinen määräyksensä osastojen ulkopuolisen yksikön sisäisestä organisaatiosta ja sen henkilökunnan tehtävistä. Osastojen ulkopuolisen yksikön osalta hallinnollisen määräyksen vahvistaisi kansliapäällikkö.

6 § *Virkojen kelpoisuusvaatimukset.* Ministeriön virkojen kelpoisuusvaatimukseen lisättäisiin hallintojohtajaa koskeva vaatimus oikeudellisen ylemmän loppitutkinnon suorittamisesta. Termi ”hallintojohtaja” lisättäisiin pykälän 2 kohdan alkuun. Kohta sisältää viittauksen valtioneuvoston ohjesäännön 43 §:n 1 momentin 4 kohdassa olevaan kelpoisuusvaatimukseen. Vaatimuksen taustalla on hallintojohtajan tehtävän sisällöstä johtuva erikoistumistarve hallintojohtajan toimiessa ministeriön henkilöstö- ja yleishallintotehtävistä ja niihin liittyvästä juridiikasta vastaavana työnantajavirkamiehenä.

3 Asetusehdotuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Ehdotuksesta ei ole pyydetty lausuntoa valtioneuvoston kanslialta valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 29 §:n mukaisesti, sillä asetuksen säännöksiä ministeriön tehtävistä (1 ja 2 §:t) ei muuteta, vaan ne säilyvät täysin ennallaan. Asetusluonnos on toimitettu ennalta valtioneuvoston kanslialle tiedoksi.

Asetusehdotus ei ole ollut tarkistettavana oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä.

4 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.